עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פט"ו מהל' פסוה"מ הלכה ו :

א) ומאי זבחים רוב זבחים: רבא אמר ל"ק כאן בקומץ מנחה לשום מנחה כאן בקומץ מנחה לשום זבח - מנחה לשום מנחה "וזאת תורת המנחה" תורה אחת לכל המנחות, מנחה לשום זבח "וזאת תורת המנחה" זבח לא כתיב והא תנא מפני שמעשיה מוכיחין עליה: האמר הכי קאמר אע"ג דמחשבה דלא מינכרא היא ותיפסל "וזאת תורת המנחה" תורה אחת לכל המנחות, ומאי אבל בזבחים אינו כן אע"ג דשחיטה אחת לכולן "וזאת תורת המנחה" זבח לא כתיב, אלא מעתה חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם, לשם חטאת עבודת כוכבים, לשם חטאת נזיר לשום חטאת מצורע תהא כשירה ותרצה דאמר רחמנא "וזאת תורת החטאת" תורה אחת לכל חטאות: לר"ש הכי נמי, לרבנן האי אמר [רבא] חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשום חטאת עבודת כוכבים כשירה, לשם חטאת נזיר [לשום חטאת] מצורע פסולה דהני עולות (בהדייהו) נינהו, רב אחא בריה דרבא מתני ליה לכולהו לפסולא "ושחט אותה לחטאת" לשם אותו חטאת. רב אשי אמר ל"ק כאן בקומץ (מנחת) מחבת לשום מרחשת כאן בקומץ מנחת מחבת לשום מנחת מרחשת (מנחת) מחבת לשום מרחשת במנא קא מחשב ומחשבה במנא לא פסלה מנחת מחבת לשום מנחת מרחשת במנחה דפסלה בה מחשבה קא מחשב, והא תנא מפני שמעשיה מוכיחין עליה האמר הכי קאמר אע"ג דמחשבה דמינכר היא ותיפסל, ומאי אבל בזבחים אינו כן אע"ג דשחיטה אחת לכולן זריקה אחת לכולן קבלה אחת לכולן, בזביחה דפסלה ביה מחשבה קא מחשב, א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי הרבה משום בלולה אמאי אמר ר"ש א"ל לשום בילה בעלמא, אי הכי לשום שלמים נמי - לשום שלמים בעלמא הכי השתא התם זבח גופה איקרי שלמים דכתיב "המקריב את דם השלמים, הזורק את דם השלמים" הבא מנחה גופה מי איקרי בלולה "וכל מנחה בלולה בשמן" כתיב "בלולה בשמן" איקרי "בלולה" סתמא לא איקרי; כולהו: כרבה לא אמרי דאדרבה מחשבה דמנכרא פסל רחמנא כרבא לא אמרי "וזאת תורת" לא משמע להו כרב אשי לא אמרי משום קושיא דרב אחא בריה דרבא. מילתא דפשיטא ליה לרבה להאי גיסא ולרבא להאי גיסא מיבעיא ליה לרב הושעיא - דבעי רב הושעיא ואמרי לה בעא מיניה רב הושעיא מרבי אסי: מנחה לשום זבח

מה

א) [illegible] ג) [illegible]

מנחה לשם מנחה. מחבת לשם מרחשת פלו: ושם סנא מן מעשים מוכיחין עליה קאמר. הילכך מנחה לשם זבח נמי ליתכשר: כ"ק. אע"פ שאין המנחות דומות לזבחים דאע"ג דהקומץ מחבת לשם מרחשת מחשבה דלא מינכרא טו) שיהיה כן היא אלא ודאי ניכר שאינו כן דהא מעשיה מוכיחים איכא למימר דתיפסל חדא סבירא לן מחשבה הגלויה לכל שהוא מכזב כל שכן שהיא פסולה אפילו הכי פלו דכתיב "זאת תורת המנחה" יז) (הא) לא מינכרא לא דמי נהאא לעיל, רבה ורב אשי סבירא להו דמחשבה הגלויה לכל שהוא מכזב כל שכן שפוסלת והכי מפרשי לקמן אדרבה מחשבה דמינכרא שהיא שקר פסל רחמנא שמא יאמרו מותר לשנות בקרבנות: ואפי' אבל בזבחים אינו כן יח). דמשמע התם דין הוא דלא פלו משום דשחיטה אחת לכולן הא כל שכן דדין הוא דפלו יט) (במחשבה דלא מינכר שהוא)(ב) שקר היא כן: דהא שחיטה אחת לכולן. ואיכא למימר דתעלה לשם חובה דהא ליכא למיגזר שמא יאמרו מותר לשנות בזבחים אפילו הכי לא פלו "דזאת תורת המנחה חבה' לא כתיב דליכא משמע תורה אחת לכל המנחות ותורה אחת לכל הזבחים: ופרלם. לשם חובה אלמא תנן בזבחים (דף ב.) חוץ מן הפסח ומן החטאת: (לרבנן. דלית להו זאת תורת) כא) הא אמר רבא חטאת חלב כו' כשירה. כב) [ג] ולא עקר מינה שם חטאת *) (ולא) עלתה לבעלים: עולות כג) בהדייהו נינהו. ואיכא למימר (שלא יאמרו) לשם עולת נזיר שחט ונמצאת חטאת שלא לשמה כשירה להקריב ל"א עולות נינהו ואין באין על חטא אלא [ד] להכשיר ולא חשיבי כחטאת ויש דמפרשים עולות נינהו שטעונים נסכים כעולה מה שאין כן בשאר חטאות ולא עיקר הוא כד) דהא חטאת מצורע כדאמרי' בפרק שתי מדות (לקמן דף צ:) דטעונה נסכים אבל חטאת נזיר לא טעונה נסכים: מפני להו כולהו לפסולא. אפילו חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם פסולה מלהקריב: ל"ק. דר' שמעון אדר"ש: הכי גרסינן מחבת לשם מרחשת כה): ושם סנא כו'. ואפי' מנחת מחבת לשם מנחת מרחשת נמי תהא עולה לשם חובה דהא מעשיה מוכיחין: הכי קאמר. כלומר דהא כו) מעשיה מוכיחין גריעותא היא דמחשבה דמינכרא שהיא שקר פסל רחמנא שמא יאמרו מותר לשנות והכי קאמרינן כז) דאע"פ שהמנחה אינה דומה לזבחים דבמנחה אע"ג דמעשיה מוכיחין ואיכא למימר כח) (דמיפסלא) (במחשבה דלא מינכרא כמות שהוא אומר היא אלא ודאי ניכר שאינו כך אפילו הכי כשירה היכא דלא אידכר שם "מנחה" ומאי אבל כו' כדפרשינן לעיל לטעמא דרבא: מרבה לשם בלולה. דקתני דפלו: אמאי אמר ר"ש. כלומר מאי טעמא כט) פלו [ה] הא ודאי (מחשבה) דהא ליכא הכא מנה: לשם בילה בעלמא. כיון דלא אידכר בהדיא 'מנחת חריבה לשם מנחת בלולה' דברי רוח בעלמא נינהו כמ"ד הריני קומץ ל) לשם ר"ה (בלול): אי הכי בזבחים. דמודה ר"ש דלא פלו אמאי מודה כי שחיט עולה לשם שלמים תעלה לשם חובה דהכי קאמר לא) (חובה) ואלא שוחט לשם לעשות שלום בין קוני לביני: אדרבה מחשבה דמינכרא שהוא מכזב פסל רחמנא. שלא יאמרו מותר לשנות ולעבור על לב) עבודת קרבנו: וזאת תורת לא משמע להו. דקשיא להו אחת תורת החטאת דלא אשכחן דאכשר ר' שמעון חטאת חלב לשם חטאת נזיר: דרב אחא. חריבה לשם בלולה ואע"ג דשני ליה לא מיסתבר האי שנויא דבלולה סתם נמי היינו מנחה: לרבה להאי גיסא. דמחשבה שאינה גלויה כל שכן דפסלה לג): מנחה לשם זבח. מיבעיא לרבי אושעיא: (**) קושיא דאביי:

מה

*) רש"ק מוחק תיבת ולא **) עיין לדף ד

כאן בקומץ מנחה לשם זבח. בתוס נקט רבא ענין זה דלא איירי ביה בשום דוכתא דתירוץ זה עלמו שמחלק משום דכתיב זאת תורת המנחה היה יכול לתרץ כמו שתירץ רבה כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים בשינוי קודש כשר משום דתורה אחת לכל המנחות ושמא לפיכך שינה לשון של רבה דהוה משמע אם היה אומר כאן בשינוי קודש דשינוי קודש כשר אפי' במנחה לשם זבח ועוד יש לומר דדייק לישנא דברייתא דמשמע ליה קמלה שלא לשמה פסולה בשינוי קודש ולקמן דקאמר כולהו כרבה לא אמרי ולא מפרש (א) טעמא זה [ו] ניחא לו למימר טעם השוה לכל האמוראים: אע"ג דמחשבה דלא מינכרא היא ותיפסל. ברבה יש לתמוה למה שינה לשון מלישנא דלעיל בר"ש שמעתא דמה שקורא לעיל מינכרא קורא הכא (ב) לא מינכרא וחד פירושא לתרוייהו דמינכרא הייט שניכר שמחשבתו שקר ולא מינכרא דהכא הייט דאין ניכר שיהא כמו שהוא מחשב אלא אדרבה ניכר שאינו כמו שהוא מחשב ושמא שינה הלשון לפי שהוא כמו נתינת טעם דתיפסל (קושיא) לפיכך ניחא ליה למינקט הכא ולעיל על פסול. נקט לא מינכרא ובסוף שמעתא דקאמר כולהו כרבה לא אמרי אדרבה מחשבה דמינכרא פסל רחמנא משום דקאי ארבה נקט לשון מינכרא על פסול: לר"ש ה"נ. משמע דרבנן לא דרשי זאת תורת החטאת אע"ג (ג) דבפ' דם חטאת (זבחים ד' צג.) גבי דם חטאת שניתז על הבגד טעון כיבוס דרשינן תורה אחת לכל החטאות וליכא מאן דפליג במידי דכתיבא בחטאת גופיה דרשי ליה (ד) כ"ע כגון האי דפרק דם חטאת אבל שינוי קודש לא כתיב בחטאת ועוד דכיבוס בגדים כתיב בההיא פרשתא וזאת התורה ואי"ת דבפ"ק דזבחים (ד' ט:) אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה לשם חטאת נחשון כשירה ותורה אחת לכל החטאות ופריך רב משרשיא לרבא מברייתא דר"ש טעמא דמעשיה מוכיחין עליה הא אין מעשיה מוכיחין עליה לא נימא וזאת תורת המנחה ומאי קושיא הא רבא הוא דמפרש הכא טעמא דר"ש משום תורת ותומר ר"ת דהתם גרים רבה ורבה לטעמיה דמשני לעיל כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים ועוד י"ל דאפילו גרים התם רבא הוה לייתב דברי רב כולהו אמוראי דהכא ולפר"ת קשיא דנראה דרב משרשיא תלמידו של רבא היה ולא של רבה ועוד יש לומר שרולה רבא ליישב דברי רב משמיה דמבוג אפילו כרבנן דפליגי עליה דר"ש דלית להו זאת תורת ורב משרשיא כשהקשה לו מר"ש היה יכול להקשותו ממתני' אלא ניחא ליה נמי לאקשויי מברייתא דאפילו ר' שמעון דמכשר לאו משום תורת מכשר וכן משמע שם פירוש הקונטרס: לשם חטאת דם לשם חטאת עבודת כוכבים כשירה. כך מילתא איתא בפ"ק דזבחים (ד' שם) בשמעתא דמבוג ובגלאו קרא דזאת תורת מכשר חטאת לשם חטאת כדקאמר התם רבא [ז] (לעיל) אלידך מילתא דשחטו אותה לחטאת אמר רחמנא והרי חטאת לשם חטאת נשחטה אבל לשם עולה ודאי פסולה והוא הדין לשם חטאת נזיר ומצורע דכעולות דמו כיון דאין באין על חטא ואע"ג דר"ש הוא דאמר דחטאת נזיר באה לפי שציער עלמו מן היין אין זה על חטא כיון (ח) דאלטער יין לא מייתי חטאת אלא דרך נזירות ועוד דמשום חטא זוטרא כי האי לא מיקרי חטאת: כאן בקומץ מחבת לשם מרחשת גרסינן. ואית דגרסי כאן בקומץ מנחת מחבת לשם מרחשת ושניהם יש ליישב: חטאת פסלה (ט) לה ולא הגלויה: ולרבא להאי גיסא. דמחשבה הגלויה כל שכן דפסלה

שיטה מקובצת

א) ומאי זבחים. דקאמר שאין המנחה דומה לזבחים רוב זבחים דעלמא קאמר ולא כי האי. תרגמ"ה: ב) מנחה. לשם מנחה: ג) לשם זבח מנחה לשם מנחה וזאת תורת עיין תוס' ד"ה מנחה חוטא דף ט ע"א וע"ב: ו) תנא מפני שמעשיה מוכיחין עליה קאמר. וא"כ היכא קאמר דמנחה לשם זבח פסול והלא מעשיה מוכיחין עליה וא"ל יש לפרש והא תנא כו' משום הכי דין הוא שכשירות זאת אמרת דטעמא משום דכתיב וזאת תורת המנחה. וה"ק אע"ג כו' פי' לא מינכרא שיהו דבריו אמת אלא אדרבה מינכר שדבריו שקר והיה לנו לפוסלו מהאי טעמא וסברת רבא הפוכה מסברת רבה דלעיל דרבה ס"ל בשהוא מינכר שמשקר גורם הכשר ורבא ס"ל שהוא גורם פסול. ותימה קצת למה שינה לשונו דהוא דרבה קרי ליה מינכרא קרי ליה רבא לא מינכרא וי"ל משום דנקט רבה לעיל פסול בלא מינכרא נקט נמי רבא פסול בלא מינכרא. ורבינו שמשון בר שמשון אסברא [טעמא] דמילתא דרבה [ר"ל] מחשב' דמינכרא תהכשר לא פסיל רחמנא והשתא ניחא דלא מצי למינקט הכא במילתא [דרבא] אע"ג דמחשבה דמינכרא היא פסול דלא מצינו לפרושי מינכרא דכשר כמו לעיל במילתא דרבה [ואדרבה] הוא גורם פסול: מהר"פ: ס) לכולן קבלה אחת לכולן וזריקה אחת לכולן: [illegible]) חטאת חלב. עיין זבחים דף ט ע"ב ושם בתוס' דף ח ע"א: ז) ותרצה. דרחמנא אמר וזאת: ח) לרבנן. אמר רבא חטאת: ט) פסולה. דהוי עולות נינהו. בזמן חטאת מצורע נזיר בזמן לכפרה כי אם להתיר נזיר ביין ומצורע בקדשים והוי כמו עולות שאינן באות אלא לדורון הדמי לשוחט חטאת לשם עולה דפסול ל"א דהוי עולות בהדייהו פי' נזיר ומצורע מביאין עולות עם החטאות ואיכא למגזר אי מכשרינן חטאת חלב לשום חטאת נזיר ומצורע אתו להכשיר נמי חטאת לשם עולה ולשון שני לא נהירא דמנלן דאיכא למגזר האי גזירה טפי לרבנן מלר"ש ושני הלשונות פי' אותם בקונטרס: י) במנא. עיין תוס' לקמן דף סג ע"א: יא) במנחה. דפסלא בה מחשבה קא מחשב. גליון. כגון אם חשב לאוכלה חוץ לזמנה וחוץ למקומה. תרגמ"ה. יב) דמחשבה דלא מינכרא היא ותיפסל. במנא קא מחשב ומחשבה במנא לא פסלה: יג) אחת לכולן קבלה אחת לכולן וזריקה אחת לכולן: יד) לשם בלולה בעלמא אי הכי לשם שלמים נמי לשב שלמים בעלמא: טו) תנא מפני שמעשיה: טז) דלא מינכרא. הוא שיהיו כן: יז) המנחה. האי לא מינכרא: יח) אינו כן. כיון דאמרי' מחשבה דלא מינכרא שהוא שקר לא תמירא ממחשבה דמינכרא מאי אבל בזבחים אינו כן דמשמע: יט) דעלו. דמחשבה: כ) היא ה"ק אבל בזבחים אינו כן דהתם לא עלו שהשוחט עולה לשם שלמים אע"ג דמחשבה דלא מינכרא שהוא שקר היא דהוא

מסורת הש"ס

[זבחים ב.]

שיטה מקובצת

דהא והרי"א: כא) הורה. אמר רבא חטי' הא נפתק: כב) כשרה. דלא עקר מיניה שם חטאת ולא עלתה: כג) עולות נינהו. ואיכא עולות בהדייהו ואיכא למיחש שלא יאמרו (לשם) עולות נינהו *) ראוי באין עיקר על חטא אלא להכשיר ולא חשיבי כחטאת ואית דמפרשי: כד) הוא. דתינח חטאת: כה) מרחשת. ואומר הכי הריני קומץ מחבת לשם מרחשת סתם לא פירש מנחה: כו) דהא. דמעשיה מוכיחין: כז) קאמרינן ואע"פ: כח) למימר. דתיפסל דמחשבה דלא: כט) טעמא אומר עלו הא ודאי מחשב במנחה דהא: ל) קומץ. לשם בילה לשם ר"א בלול: לא) קאמר. עולה זו שאני שוחט: לב) לעבור על דת עבודה: לג) פסלא. ולא תגלויה: לד) דפסלה. כגון מנחה לשום זבח מבעיא לר' אושעיא **). משום קושיא: לה) מפרש משום: לו) לא מינכרא. גליון ומפרש חשר מקרי דכל מינכרא דכולא שמעתתא ר"ל תהכשר מינכרא וה"ק לא מינכרא תהכשר אלא מינכרא תפסול והיה לנו לפוסלו משום דלא ליפרו מותר לשנות בקדשים אי לאו זאת תורת והא דקאמר במתניתין שאין המנחות אע"פ קאמר לפי שיטה זו ע"כ: לז) אע"ג דבר"ש פ' דם חטאת תנא ליה בפתח משנה גבי דם חטאת שניתז על הבגד טעון כיבוס דרשינן תורה אחת לכל החטאות משמע דליכא מאן דפליג: גליון. והר"ר יוסף בכור שור אומר דגרסינן בכל הספרים לרבנן אמר רבא חטאת כו' וה"פ לרבנן דלית להו זאת תורת הכי איתא דאם שחט חטאת חלב לשם חטאת דם כשרה ומרצה וטעמא מפורש בפ"ק דזבחים דכתיב ושחט אותו לחטאת והרי חטאת לשם חטאת נשחט דאי לא תימא הכי רבא דאמר כמאן אי כר"ש אפי' לשם חטאת נזיר ומצורע נמי כדקאמר לעיל ועוד דטעמא דר"ש דכתיב זאת תורת החטאת ורבא מייתי בזבחים ושחט אותה אלא ודאי רבא כרבנן אמרה ורב אחא פליג עלה ופסיל אליבא דרבנן ודריש אותה לחטאת. תר"ח: לח) לכ"ע כגון: לט) לאקשויי מברייתא. ראוי הוי בקשה ליה ממתני' לתרץ רב כר"ש ס"ל דדריש זאת תורת אבל רבנן לא ס"ל דרשה דזאת תורת משום הכי מקשה מב[illegible]

כלום

---

*) נראה דצ"ל ל"א עולות נינהו דאין באין עקרן על חטא וכו'. **) נראה דצ"ל לר' אושעיא כס"ד ואח"כ מכ"ד משום קושיא דאביי מה לי וכו' ועיין לדף שאחר זה.

הגהות צ"ק (א) נ"ל כ"נ דאמר רבא הכא כו' [illegible]

גליון הש"ס גמ' במנא קמחשב. ע"ל דף סג ע"א תוספות ד"ה אי:

נושא
תשובת רבא
לסתירת הר"ש
[דף ו:]

נושא
תשובת ר' אשי
לסתירת הר"ש
[דף ו:]

תת נושא
[מה רבה, רבא,
ור' אשי כל אחד
לא תירץ את
הסתירה הר"ש
כמו השני